

Tidligere i Tidsskriftet

Bør leger uttale seg om dødsårsaken?

For vel 100 år siden ytret redaksjonen i Tidsskriftet seg kritisk om leger som på tynt grunnlag uttalte seg om dødsårsaken ved plutselig og uventet død. Replikkvexlingen som utspiller seg i nr. 6/1905 (s. 213 og 232) reflekterer ulike syn på saken. I begge innleggene forankres argumentasjonen i det grunnleggende lege-etiske prinsippet om ikke å volde skade – *primum non nocere*.

Diagnose efter døden.

Af L. Krag-Torp, Spydeberg.

(...) Jeg er ikke enig med dr. Scharffenberg i, «at det er umulig at udtale sig om dødsårsagen i et saadant tilfælde uden at foretage ligaabning», og endda mer uenig med redaktionen i «i saadanne tilfælde kun at stille diagnosen ukjendt dødsårsak».

Vi skal huske paa, under hvilke omstændigheder disse udtalelser i sin almindelighed afæskes os. Det sker ikke af en myndighed, der fordrer en retsgyldig fastslaaen af causa mortis. Udtalelsen skal ikke bruges verken som bevismateriale under rettergang eller som materiale for offentlig statistikk. De, som forlanger udtalelsen, er gjerne en flok sørgende efterladte, der staar omkring en pludselig afdød nær paarørende, og som i haab om et velvilligt svar spørger den tilkaldte læge, om han kan skjønne, hva det var, som gjorde det saa hurtig af med den døde.

Det overveiende flertal af momentant indtrædende dødsfald skyldes ganske vist en af de to nævnte aarsager «slagtilfælde» og «hjertelammelse» (...). Herom turde det være nogenlunde enighed. Og jeg kan ikke anse det som hverken stygt eller galt, om man, naar intet tyder i anden retning, i forsigtige ordelag udtaler som sin formodning, at en af disse vore store livsfiender, for hvem alle bøier sig i stille resignation, sandsynligvis har været dødens aarsag. Mere end en formodning kan det jo ikke blive. Og mer forlanges der heller ikke af omgivelserne.

Om disse saa sætter den af lægen formodede dødsarsag ind i dødsannoncen, saa gjør det intet galt. Hverken listen over kjendte dødsarsager eller andre dokumenter udarbeides efter avisernes annoncer.

Men at lægerne, som redaktionen synes at tro, skulde vinde noget ved at erklære sig u d e n nogen mening der, hvor alle a n d r e mennesker h a r en mening, kan jeg ikke forstaa (...).

Kristiania. 15de mars 1905.

Diagnose efter døden. Hr. Krag-Torp synes at have misforstaaet vore udtalelser om dette spørsmåal i næst foregaaende nr. af «Tidsskriftet», og vi skal derfor endnu tilføie et par ord.

Det er selvfølgelig ikke vor mening, at en læge aldrig bør stille nogen diagnose efter døden. Naar han har havt vedkommende patient under behandling, eller han f. eks. kjender til, at afdøde har lidt af klappefeil eller af arteriosklerose, da har han naturligvis fuld ret til at udtale sig om aarsagen til det pludselig indtrædende dødsfald. Annerledes stiller sagen sig, naar man kaldes til en afdød, hvis *vita anteacta* han ikke kjender det mindste til. I dette tilfælde mener vi, at lægen ikke bør udtale sig om dødsarsagen. Vi kan heller ikke forstaa, at diagnosen hjertelammelse kan være nogen trøst for vedkommendes sørgende efterladte. Derimod tror vi, at de hyppig diagnosticerede «hjertelammelser» kan virke skadelig. Mange angstelige gemytter blir opskræmt ved de hyppige notiser i vore dagblade om, at den og den er død af hjertelammelse, og naar de saa føler sig lidt uvel, tror de fuldt og fast, at en brat død er nær forestaaende. Enhver lidt mer beskæftiget læge vil visselig ofte have faat angstelige spørsmåal om de «forfærdelig hyppige hjertelammelser i vore dage», og han ved ogsaa, hvilken kilde til angstelse disse kan være (...).

Red.